

Síðsøga

Óli Jacobsen

Krígssøgan 8. partur

HARRY WILSON VARDI OKKUM BÆÐI MÓTI TÝSKARUM OG GRINDAMÓTMÆLUM

Ein av luttakarunum á minningarhaldinum í Newcastle var tann 96 ára gamli Harry Wilson. Hann var hermaður í Føroyum undir krígunum og hevur vart okkara áhugamál síðani

Tað var hugtakandi at hitta teir gomlu krigssiglararnar í Newcastle, men tað var ikki minni hugtakandi at hitta tann 96 ára gamla Harry Wilson, sum er ein av teimum fáu bretsku hermonnunum í Føroyum, sum er eftir á lívi. Hann er hóast aldurin eins bragdligur, sum tey ið vóru yngri. Hann hevði eisini orðið á samkomuni, sum var um kvøldið aftaná kirkjugongdina.

Harry og hansara føroyska kona, Johanna, hava javnan verið til hesar árliku minnisgudstænasturnar. Hetta hevur eisini samband við, at tey alla sína tíð í Hull hava verið virkin í donsku sjómanskirkjuni í býnum.

Nú Johanna er deyð, kemur Harry einsamallur.

Miðvikun hevði í 2007 triggjar partar við frásøgn hjá Harry og Jóhannu. Her skal verða trivið eitt sindur í hesa søgu.

Frá “working class”

Harry kemur frá eini arbeðaraklassa umhvørvi. Bretar føla seg meira enn vit onnur býtt upp í klassar, og hjá Harry er tað “the working class”, sum hann kennir seg sum ein part av.

Hann er føddur og uppvaksin norðanfyri Manchester. Mamman byrjaði longu 11 ára gomul at arbeiða á eini bummullserviksmiðju. Umframt hetta gekk hon í skúla, og var hetta vanligt tá í tíðini. Pápi Harry, sum eisini æt Harry, var handverkari.

Farin úr skúlanum 14 ára gamal fór Harry at arbeiða sum skrivstovudrøngur á einum arkitektavirki. Hetta gav honum áhuga fyri hesum øki, og hann byrjaði at ganga á kvøldskeið at lesa til arkitekt. Hesum mátti hann steðga við, tá ið hann sjálvboðin fór í herin í 1940.

Máttu rýma undan týskarum

Harry var í Frankríki tíðliga undir krígunum í 1940. Hann var tá saman við sínum feløgum evakueraður til Onglands, tá ið týski herurin trongdi bretska herin í Europa uppi ein krók,

96 ára gamli Harry Wilson, sum var ein teirra, sum vardi Føroyar undir heimsbardaganum

Harry greiðir frá: Roknaði við at verða sendur til heitari lond

Summir av vinum mínum vórðu sendir til Norður Afrika, og eg roknaði eisini við at verða sendur hagar. Men tey sendu meg til Cornwall við Ermasund, sunnast og vestast í Onglandi. Har høvdu bretar lagt minur, sum skuldu forða fyri møguligari týskari innrás í Bretlandi. Neyðugt var at gera eitt nágreiniligt yvirlit yvir, hvar hesar minur lógu, so tað tær ikki gjørdust vandafullar fyri bretsk og sameind skip.

Frá Cornwall varð eg sendur til Plymouth í útsynningspartinum av Onglandi. Plymouth var ein stór flotastøð. Eg skuldi vera við til at gera eina herstöð fyri lord Mountbatten, sum var admiralur, og sum seinni gjørdist seinasti bretska varakongurinn í India. Hann var systkinabarn pápa Elisabeth drottning, King George. Tað var í Plymouth, at D-dagurin, innrásin í Europa, skuldi fyrirreikast.

Eg skuldi fara av landinum aftur, men hetta varð so avlýst. Síðan vóru einir 40 okkara tiknir út at verða sendir til okkurt stað, vit vistu ikki, hvar tað var. Vit roknaðu við at verða sendir onkustaðni við Miðalhavið.

Tað hendi ikki, men í september 1943 varð eg saman við øðrum boðsendur at fara til Halifax í Yorkshire, norðarlaga í Onglandi. Vit vandu har átta vikur, og var hetta ein hørð og áhaldandi venjing.

Tá fingi vit boð um at fara til goymsluna á herstöðini at fáa tropuklæðir. Hetta tóku vit sum eina ábending um, at vit skuldu fara í heitari lond.

Leiðin gongur til Føroyar

Men skjótt fingi vit boð um at lata klæðini inn aftur, so onkur ætlan hevur verið broytt. Vit vistu framvegis ikki, hvagar vit skuldu fara. Síðan vórðu vit sendir til Glasgow, har vit skuldu fáa nærri boð. Júst tá varð vístur ein filmur fyri okkum um ein oyggjabólk í Kyrrahavinum, Hawaii, og vit spekuleraðu uppá, um vit mundu fara at verða sendir hagar!

Men úr Glasgow vórðu vit sendir til Inverness í Skotlandi og haðani til Invergordon, har tað var ein stór flotastøð. Her sóu vit hermenn, sum vóru komin heim í farloyvi úr Føroyum. Hetta sást á einum tjaldursmerki, teir høvdu á uniforminum. Tá fingi vit varhugan av, at tað var til Føroya, vit skuldi fara.

Vit fara umborð á skipið Ben My Cree, sum vanliga sigldi við ferðafólki til Isle of Man í íriska havinum, og sum nú varð nýtt til troppaflutning. Vit komu upp til Føroyar ein sera myrkan dag seint í september ella fyrst í oktober 1943. Tað var jú myrkalagt, tá vit komu inn móti Havnini, so tað var lítið vit sóu. Men síðan sigldu vit til Sørvágs. Tá vóru framvegis ein hópur av bretskum hermonnum í Vágum, sum var høvuðsstøðin fyri bretarnar í Føroyum. Her vóru jú upp til 5000 bretskir hermenn í senn. Vágafólk vóru